

سیاست حسن همجواری

اولویت اصلی جمهوری اسلامی ایران

محمداقبر سخایی سفیر پیشین ایران در قطر

حفظ و گسترش روابط با کشورهای همسایه، اولویت جمهوری اسلامی ایران است. به‌قول امیر پیشین قطر، «همسایگی قابل تغییر نیست و هر مشکلی در یک کشور ایجاد شود کشورهای همسایه نمی‌توانند از عوارض آن برکنار بمانند.» این موضوع در خصوص قضیه اوکراین و تأثیر آن بر کشورهای همسایه با تحولات افغانستان و تأثیرات آن بر همسایگان صادق است. ضمن این‌که کشورهای همسایه و مسلمان از دو اولویت حق همسایگی و گسترش روابط با کشورهای اسلامی برخوردارند. بنابراین گسترش روابط سیاسی با کشورهای همجوار و همسایه، از اولویت‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است.

کشور قطر به‌جز در یک دوره کوتاه و در مقطع بهار عربی (به تعبیر خودشان) و موضوع‌گیری‌های مخالف با جمهوری اسلامی در بحران سوریه، همواره سعی کرده روابطی خوب و رو به گسترش با ایران داشته باشد. در همین زمینه، موضوعاتی چون منبع مشترک گازی با ایران، ارتباط تنگاتنگ مردم جنوب ایران با مردم قطر و ایرانی‌ال‌اصل بودن برخی مسؤولان بلندپایه قطری و حمایت‌هایی که ایران قبل و بعد از پیروزی انقلاب از این کشور داشته می‌تواند جزو دلایل محکمی برای ارتقای روابط میان دو کشور در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... باشد.

اگر ایران در ماجرای تحریم کشورهای عربی و همسایه علیه قطر کمک‌های شایانی به این کشور نمی‌کرد معلوم نبود قطر بتواند از این بحران خارج شود.

پس باید از این فرصت استفاده کرد و همکاری‌های دو کشور را توسعه داد. تجربه ثابت کرده که ارتقای سطح روابط میان ایران و قطر می‌تواند در بسیاری از حوزه‌ها به نفع دو کشور و همچنین کشورهای منطقه باشد.

سفر امیر قطر به تهران بدون شک حامل پیامی از سوی غرب و چه بسا همسایگان جنوبی است و از این منظر این سفر را باید حائز اهمیت تلقی کرد. به‌خصوص با توجه به سفر آقای رئیسی به این کشور و تهافمنامه ۱۴ گانه‌ای که بین مقامات دو کشور به امضا رسید، فرصت خوبی است برای اجرایی کردن تهافمنامه و بهره‌گیری از فرصت فراهم شده برای جمهوری اسلامی ایران در ایام برگزاری جام جهانی ۲۰۲۲ در قطر.

بررسی دورنمای روابط تهران – سئول

دفتر مطالعات سیاسی مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، در آستانه آغاز به کار دولت جدید در کره جنوبی، طی گزارشی به بررسی مناسبات دوجانبه این کشور با جمهوری اسلامی ایران و ملاحظات مربوط به روابط آنها پرداخته است.

در این گزارش آمده است: مناسبات دو کشور در سال‌های اخیر فراز و نشیب‌های زیادی داشته است. تا قبل از خروج آمریکا از توافق هسته‌ای (برجام) روابط دو کشور دوستانه بود، اما پس از خروج آمریکا از این توافق و به دنبال پیروی کره از تحریم‌های ظالمانه واشنگتن، مناسبات سیاسی و اقتصادی دوجانبه دو کشور وارد دوره‌ای از تنش سیاسی و کاهش روابط تجاری شده است. در این گزارش تأکید شده است به موازات پیشرفت گفت‌وگوها بین جمهوری اسلامی ایران و غرب، سئول سعی در تقویت مناسبات خود با تهران داشته و در شرایط تشدید تحریم‌ها هم به بهانه تبعات تحریم‌ها برای اقتصاد صادرات محور خود، از ایران فاصله گرفته است. بنابراین از آنجا که کره جنوبی سیاست خارجی مستقل و پایداری ندارد، نمی‌توان در بلندمدت روی شکل‌گیری یک رابطه عمیق و باثبات با این کشور حساسی ویژه باز کرد. در چنین شرایطی صرفا تصمیم دولت جدید در کره جنوبی برای دخالت ندادن ملاحظات آمریکا در نوع روابط خود با ایران، می‌تواند محرکی برای تقویت و بهبود روابط تهران و سئول باشد.

گزارش دفتر مطالعات سیاسی مرکز پژوهش‌ها با عنوان «روی کار آمدن دولت جدید کره جنوبی و ملاحظات مربوط به روابط با جمهوری اسلامی ایران» با شماره مسلسل ۱۸۱۹۸ به تفصیل این موضوعات را مورد بحث قرار داده است.

وزارت کشور در اطلاعیه‌ای صدور کارت یارانه نان را شایعه‌پراکنی رسانه‌های معاند و از اساس کذب اعلام کرد.

در این اطلاعیه آمده است: رسانه‌های معاند از روز گذشته با انتشار تصاویر کارت جعلی یارانه نان در پی تشویش اذهان عمومی و ایجاد نگرانی نسبت به عرضه نان در داخل کشور برآمده‌اند. مرکز اطلاع‌رسانی وزارت کشور افزوده است: اکنون که دولت مردمی و عدالت‌محور حجت‌الاسلام رئیسی در

وزارت کشور: صدور کارت یارانه نان کذب است

سفر امیر قطر به تهران، چگونه فصل جدیدی از روابط ایران و حوزه خلیج فارس را رقم می‌زند؟

پیشنهاد برای گفت‌وگوهای خلیج فارسی

امیر قطر به زودی به تهران سفر می‌کند

جمهوری اسلامی ایران داشته است، البته این روابط کاملاً دوطرفه بوده و زمانی که قطر مورد تحریم کشورهای عربی قرار گرفت، ایران بود که به این کشور کمک کرد. این دو کشور از طریق یک راه دریایی به طول ۲۶۸ کیلومتر به هم پیوند می‌خورند اما در این ارتباط یک اشکال وجود دارد. گرچه قطر مثل بیشتر همسایه‌های ایران از اشتراکات زیاد تاریخی و فرهنگی برخوردار است ولی

سطح روابط تجاری دوکشور جز چند سال اخیر به‌طور تقریبی یک روابط حداقلی بوده، درحالی که ایران و قطر در سال‌های اخیر، شرایط سخت اقتصادی را پشت سر گذاشتند. یعنی ایران متأثر از تحریم‌های آمریکا و قطر متأثر از تحریم کشورهای عربی در شرایط تحمیلی جنگ اقتصادی بودند و همین نقطه اشتراک هر دوکشور را مجبور کرد در سیاست اقتصادی خود بازنگری کنند و به سمت استقلال اقتصادی بروند. البته این روزها بحران شورای همکاری خلیج فارس که از بهار ۱۳۹۶ آغاز شده بود با میانجیگری کشورها تا حدودی فروکش کرده اما تهران و دوحه بعد از این هم‌پوشانی تحریمی درپچه مشترکی پیدا کردند که از ظرفیت‌های یکدیگر بیشتر استفاده کنند. به طور مثال وقتی رئیسی اوایل اسفند پارسال به قطر رفت دو سند مهم اقتصادی و تجاری میان تهران و دوحه امضاء شد که زمینه تخصصی آن هم موافقت نامه کشتیرانی، یادداشت تفاهم حمل‌ونقل زمینی با جاده‌ای و همکاری‌های بندری بود. از سوی دیگر هم به دلیل مزیت نسبی ایران در حوزه خلیج فارس و دسترسی جاده‌ای به ترکیه، ارمنستان و بخش غربی کشور که به ترکمنستان دسترسی دارد، فرصتی برای ترانزیت، حمل‌ونقل و همکاری‌های بنادر فراهم شد که می‌تواند حمل‌ونقل را در منطقه خلیج فارس و ترانزیت را برای ایران تقویت کند. در سفر اسفند ۱۴۰۰ هم رئیس‌جمهور پیشنهاد تأسیس یک مرکز تجاری ایرانی در قطر را مطرح کرد تا ظرفیت‌های کشورمان را به فعالان اقتصادی و تجاری قطری معرفی کند. بنابراین گرچه به این مرحله از صادرات ۶۰ میلیون دلاری به ۳۰۰ میلیون دلار رسیده است اما اگر مرادوات تجاری یک چشم زمان هستند.

بزرگ داشته باشد می‌توانیم روابط اقتصادی خود را از ۳۰۰ میلیون دلار به ۵۰۰ و در مرحله بعد به یک میلیارد دلار برسانیم.

ترمیم روابط با همه منطقه

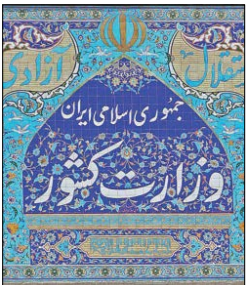
البته مناسبات ما با کشورهای حوزه خلیج فارس و منطقه فقط محدود به قطر نیست و کلیت روابط ما بسیار بهتر شده است، گذشته از سفرهای اسفندماه امیرعبداللهیان به شامات، حالا عربستان هم خود را به ایران نزدیک کرده و مذاکرات ایران و عربستان از اردیبهشت سال گذشته یعنی یک سال پیش، در بغداد با نظارت دولت الکافظمی، نخست‌وزیر عراق آغاز شد و تاکنون که پنج دوره مذاکره حساس بین دو هیأت نمایندگی ایران و عربستان برگزار شده پرونده‌های مهمی از جمله دخالت تخریبی عربستان در مسائل محور مقاومت، همسویی با رژیم صهیونیستی و مسائل مربوط به روابط دو جانبه مورد بحث قرار گرفت و برای بسیاری از مشکلات راه‌حل‌هایی پیدا شده است. بنابراین همان‌طور هم که دولت از روز اول اعلام کرد اولویت آنها دیپلماسی همسایگی و منطقه‌گرایی است. اگر خاطرتان باشد سال‌های قبل، طرح ابتکاری برای گفت‌وگو مطرح شد که آن زمان به ابتکار صلح امید معروف شد، قبل از آن هم امیر کویت به نیابت از شورای همکاری خلیج فارس نامه‌ای را برای طرف ایرانی فرستاد که در آن به موضوع همکاری ایران و کشورهای شورای همکاری اشاره کرده بود، نامه‌ای که از طرف ایران با پاسخ مثبت همراه شد. در مجمع عمومی در سال ۲۰۱۹ هم امیر قطر بحث گفت‌وگوهای خلیج فارس را مطرح کرد. بنابراین حالا دوباره این ابتکارات می‌تواند در قالب گفت‌وگوهای منطقه‌ای به عنوان یک امر فراگیر مورد تأکید است و با ترمیم این شرایط گفت‌وگوهای خلیج فارسی می‌تواند به شکل نظام‌مند پیش برود، هرچند در اجرا نیازمند زمان هستند.

یادداشت

رفتار سیاسی در میان آنها بر رویکرد حقوقی، فنی مبتنی بر منافع ملی غلبه دارد و توافق با هر قیمتی را دنبال و همواره از آن به عنوان فتح الفتوح در حوزه سیاست خارجی یاد کرده و می‌کنند و آن را شاه‌بیت دوران حکمرانی خود می‌دانند. این طیف، کاملاً آگاهانه و با محور قراردادن منافع جناحی همواره سخن می‌گوید و قلم‌فرسایی کرده، کشور را در افکار عمومی در وضعیت بن‌بست داخلی و منطقه‌ای و بین‌المللی معرفی می‌کند؛ برجام را شاه‌کلید خروج کشور از بن‌بست خود خوانده و تبلیغ می‌کنند. تداوم این رویکرد و رفتار غلط و مضر به حال منافع ملی و منافع حیاتی کشور درحالی است که در گذشته با تکیه بر مذاکره با آمریکا و رسیدن به توافق به مردم، قول‌ها و وعده‌های فراوان داده‌اند و با عملی نشدن وعده‌ها و تحقق نیافتن شعارها، دست این گروه اکنون خالی است. این افراد به دلیل داشتن نگاه سیاسی به موضوع هسته‌ای و مذاکرات، به‌شدت نگران رویگردانی مردم از خود هستند. ج‌ر همین اساس به دنبال آن هستند با فشار به نظام برای پذیرش توافق نامه‌ای حداکثری فراتر از توافق نامه برجام، مشکل کاهش مقبولیت و ریزش آرای خود را رفع کنند و دولت انقلابی را از تمرکز برحل مشکل مردم با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و استعدادهای جوان داخلی بازدارند. از این رو، از یک طرف دستاوردهای خیالی برای برجام می‌تراشند و از طرف دیگر، دولت به عنوان عامل بن‌بست مذاکرات و وضعیت به میراث مانده از دولت نیابتی معرفی کنند. در کنار این دستاوردهای ادعایی که ریشه در نوعی توهم دارد، همچنان تلاش دارند افکار عمومی را در وضعیت صبر و انتظار برای به ثمر نشستن درخت گلابی نگه‌دارند. البته این افراد به شکل‌های مختلف، به طرف مقابل یعنی آمریکایی‌ها پیام می‌دهند توافق با دولت فعلی برای جریان متمایل به غربی، چه پیامدهایی می‌تواند داشته باشد.

تداوم رویکرد تشویق و تهییج افکار عمومی برای تحمیل توافق حداکثری بر نظام از سوی جریان اصلاحات و روزنامه‌ها درشرایطی است که دولت جدید از همان روزهای آغاز به کار با راهبرد مشخص که فاقد نواقص و محدودیت‌های راهبردی دولت گذشته بود، براحمای برجام به عنوان یک توافق نامه

کشور از مشکلات اقتصادی باشند. مرکز اطلاع‌رسانی وزارت کشور تصریح کرده است: دولت مردمی حجت‌الاسلام رئیسی بنا دارد بر اساس توصیه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری که تأکید داشتند دولت مسائل، مشکلات و راه حل‌ها را با مردم در میان بگذارد، تلاش دارد تصمیم‌های کلان و راهبردی را با مردم شفاف در میان بگذارد و ملت را در تصمیم‌های خود سهیم سازد.

دستیار وزیر خارجه در گفت‌وگو با «جام‌جم» مطرح کرد

سفر امیر قطر به ایران فرصتی برای ارتقای روابط اقتصادی

عبدالله... سهرابی، درباره تأثیر سیاست نگاه به شرق و توسعه روابط با کشورهای پیرامونی گفت: دولت سیزدهم در بحث روابط بین‌الملل شعار سیاست خارجی متوازن و دیپلماسی فعال، پویا و هوشمند را مطرح کرده است. رویکرد آقای امیرعبداللهیان توجه به بسط روابط با همسایگان به‌ویژه همسایگان جنوبی و کشورهای حاشیه خلیج فارس به‌خصوص قطر، عمان و کویت و دیگر کشورهاست.

وی با بیان این‌که ما امروز در آستانه یک تحول جدید در منطقه هستیم، خاطرنشان کرد: طبیعی است که با فراهم شدن یک بستر امنیتی و آرامش حاکم در منطقه، فرصتی برای کشور قطر فراهم و متولی برگزاری جام جهانی فوتبال شده است. طبعاً در حوزه دیپلماسی ورزش و با توجه به این رویداد جهانی، امکان برقراری تعامل میان ایران و قطر فراهم است.

وی با اشاره به این‌که روابط ایران و قطر راهبردی است، تأکید کرد: تعاملات میان سران دو کشور بسیار حسنه است و قطری‌ها علاقه تاریخی وافری به ایران دارند و همیشه از نقش ایران در شکستن تحریم عربستان و دیگر کشورهای عربی علیه قطر یاد می‌کنند. در این ماجرا ایران تنها کشوری بود که همه درهای زمینی، هوایی و دریایی خود را روی قطر باز کرد و قطری‌ها هم تاکنون وقوع این موضوع هستند و می‌گوشتند تلاش‌های ایران را در این زمینه جبران کنند. سهرابی در عین حال به موضوع استقرار پایگاه‌های آمریکایی در این کشور اشاره کرد و گفت: این پایگاه‌ها البته هیچ ارتباطی با بدنه حاکمیت و مردم قطر ندارد و تلاش زیادی هم صورت می‌گیرد که این موضوع بر روابط میان دو کشور تأثیر نگذارد. وی با اشاره به سفر قریب الوقوع امیر قطر به ایران تصریح کرد: در سفری که آقای رئیسی به قطر داشت استقبال بی‌نظیری از او به عمل آمد و در این سفر یادداشت‌های تفاهم فراوانی به امضا رسید، با این حال ما به این سطح از روابط قانع نیستیم و بسترهای فراوانی برای گسترش روابط فراهم است. دستیار وزیر خارجه تأکید کرد: گرچه روابط سیاسی ایران و قطر در سطوح بالایی قرار دارد اما متأسفانه سطح روابط اقتصادی از شرایط مطلوبی برخوردار نیست و ما توقع داریم با توجه به برگزاری جام جهانی بتوانیم از همه فرصت‌های سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد کشورمان به‌ویژه در استان‌های جنوبی کشور بهره‌برداری لازم را به عمل آوریم. معتقدم بحث دیپلماسی عمومی و دیپلماسی ورزشی فرصتی برای ارتقای سطح روابط میان ایران و قطر است.

یادداشت

بین‌المللی تأکید کرد و با طرف‌های غربی وارد مذاکره شد و تا آستانه توافق نیز پیش رفته است اما باز هم این طرف غربی بود که ساز ناکوک زد و با طرح خواسته‌های فراتر از توافق برای تلاش دارد با کمک پروپاگاندا سیاسی و رسانه‌ای و عوامل نفوذی داخلی ایران را عامل بن‌بست دور جدید مذاکرات معرفی کند. در پایان چند نکته برای استحضار حامیان توافق حداکثر: ۱- نخست این‌که، ایران هیچ‌گاه با ادامه مذاکرات مخالف نبوده و دولت جدید هم با راهبردی دقیق‌تر از دولت گذشته وارد مذاکرات شده و برتوافق برای احیای برجام و انجام تعهدات از سوی دولت‌های غربی و آمریکا تأکید دارد. دوم این‌که، آمریکا و متحدان منطقه‌ای از غربی آنها در ضعیف‌ترین وضعیت نظامی و دیپلماسی تاریخی خود به سر می‌برند و ایران در وضعیت قدرت است و فرصت‌ها و کارت‌های بیشتری برای پیشبرد راهبرد خود در منطقه و جهان دارد. سوم این‌که، آمریکا و اروپا با توجه به تجربه شکست در جنگ طولانی مدت سوریه، عراق و یمن دیگر تمایل به سرآش شدن با جبهه مقاومت با محوریت ایران را ندارد. نیاز آنها به بهره‌گیری از پتانسیل‌های ایران درمنطقه، تمایل آنها برای توافق با ایران قدرتمند را بیش از پیش کرده است. چهارم این‌که، برای توافق با عربستان به عنوان بازیگر شکست خورده درجنگ یمن به میانجیگری آمریکا نیاز ندارد، عربستان به دلایل مختلف دنبال میانجیگری ایران برای خروج از بن‌بست سیاسی و نظامی در یمن است. نکته پنجم این‌که، اگر از حداقل شش سیاسی سرخوردار باشیم، متوجه می‌شویم بعد از جنگ اوکراین، معادلات سمت و سوی جدید به خود گرفته و نظام جدید درحال ظهور است که ایران در آن نقش‌کلیدی دارد و آمریکا که به این ضرورت پی برده، خوب است، دوستان داخلی نیز کمی روی این مساله تفکر کنند بعد جملات و تعابیر هزار بار تکرار را به عنوان استدلال‌های جدید باز نشمرند. ششم این‌که، کلید حل مشکلات کشور در داخل است و نباید بیرون دنبال آن گشت. مشکل، تفکر وابسته است که همواره برای حل آب کشور نیز معتقد است باید رنگ خانه کدخدا رازد.